

Cami Tasarımı Fikir Yarışması Şartnamesi

ARALIK 2018

ŞARTNAME

1. YARIŞMANIN ADI
2. YARIŞMANIN TÜRÜ VE ŞEKLİ
3. YARIŞMANIN KONUSU VE AMACI
4. YARIŞMA YERİ
5. YARIŞMANIN KATEGORİLERİ
6. İDARENİN ADI, ADRESİ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ
7. YARIŞMAYA KATILIM KOŞULLARI
8. BAŞVURU VE ŞARTNAMENİN SATIN ALINMASI
9. JÜRİ ÜYELERİ VE RAPORTÖRLERİN İSİM VE KİMLİKLERİ
10. YARIŞMACILARDAN İSTENENLER
11. YARIŞMACILARA VERİLECEK BİLGİ VE BELGELER
12. SORU VE CEVAPLAR
13. KİMLİK ZARFI
14. YAZIŞMA ADRESİ ZARFI
15. YARIŞMADAN ÇIKARMA
16. RUMUZ VE AMBALAJ ESASLARI
17. YARIŞMA TAKVİMİ
18. PROJELERİN TESLİM GÜNÜ, YER VE ŞARTLARI
19. DEĞERLENDİRME, ELEME VE SEÇME ŞEKLİ
20. SONUÇLARIN İLANI
21. ÖDÜLLER VE ÖDEME ŞEKLİ
22. SERGİ VE KOLOKYUM
23. HAK VE SORUMLULUKLAR, PROJELERİN GERİ VERİLMESİ
24. ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

EKLER:

1. İHTİYAÇ PROGRAMI
2. ARSA BİLGİLERİ
3. JÜRİ NOTU
4. KATILIM TUTANAĞI
5. MUVAFAKATNAME

1. YARIŞMANIN ADI:

Yarışmanın adı; “Cami Tasarımı Fikir Yarışması” dır.

2. YARIŞMANIN TÜRÜ VE ŞEKLİ:

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Diyanet İşleri Başkanlığı’nın talebi üzerine 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 23. maddesi ile “Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği” doğrultusunda düzenlenen serbest, ulusal ve tek aşamalı, mimarlık, mühendislik, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı meslek disiplinlerinin de ekip üyesi olarak katkı sağlayabileceği bir fikir yarışmasıdır.

3. YARIŞMANIN KONUSU VE AMACI:

Camiler, gerek toplumsal hayatın içindeki yerleri, gerekse kutsal ve mistik sembol niteliği taşımaları açısından çok önemli yapı türlerindedir.

Zengin İslam mimarlık geleneğinde camiler, ibadethanenin sosyal hayatın merkezinde yer almasını sağlayacak donatılar, farklı işlevlerle birlikte ele alınmış, ulaşım, iklim, topografya, malzeme, insan ölçeği önemle gözetilmiş, inşaa edilen mekânın strüktür, sembolizm ve oran meseleleri ele alınmış, taş, tuğla, ahşap ve benzer malzemeler kullanılarak oluşturulan strüktürel elemanların tezyiniliği yanında çeşitli satıh düzenleme imkanları, bezeme, hat kullanımı, tabii, suni aydınlatma ile zenginleştirilerek caminin sosyal ve dini ruhunu yansıtan pek çok ibadethane mekanı oluşturulmuştur.

Ülkemiz cami mimarisinde çok zengin bir tarihi birikime sahip olmasına karşın günümüzde, eskinin çoğunlukla başarısız taklidinden veya kimliksiz tasarımlardan öteye geçilemeyip beklentiler karşılanamamıştır. Bu nedenle, önerilecek camiler bir yönüyle geleneksel tecrübeyi içselleştiren, toplumun ihtiyaç ve beklentilerini karşılayan, aynı zamanda günümüzün imkânlarını da kullanan bir tasarım yaklaşımı ile ele alınabilir.

Yarışmanın amacı İslam dinin ibadethane mekanı olan camilerin, çeşitli yan işlevler ile desteklenmiş bir odak olmasına yönelik fikirlerin paylaşımının sağlanmasıdır.

Camilerin;

- Kent ve kentli ile olan ilişkileri göz önünde bulundurularak, bölgenin tarihi ve mimari dokusuna, açık ve kapalı mekanlara, doğal ve yapılı peyzaja uygun olması,

- Yarışmanın özendirceği tasarım yaklaşımının geleneksel cami mimarimizin birey üzerinde bıraktığı ferahlık, yalınlık, tevazu ve huzur gibi insani hallerin oluşumunu önemseyen mekânsal çözümlenmeleri hedeflerken; çağımızın teknolojik gelişmelerine uygun yapısal ve işlevsel yenilikleri de içermesi,
- Kadın, engelli, yaşlı, genç ve çocuklar tarafından ulaşılabilir, güvenli ve konforlu bir şekilde kullanılabilen, estetik, sağlamlık ve ekonomiyi de gözeten bir yaklaşım sergilemesi gerekmektedir.

4. YARIŞMA YERİ

Yarışmacıların topografya iklim ve çevresel koşullarını dikkate alabilmeleri için Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde seçilen tasarım alanları şartname ekinde belirtilmiştir. Yarışmacıların yer görme zorunluluğu yoktur.

5. YARIŞMANIN KATEGORİLERİ:

Yarışma 2 ayrı kategoride düzenlenmektedir:

1.Kategori: 200 kişilik cami

2.Kategori: 1000 kişilik cami

Her iki büyüklükteki cami, kendi kategorisinde değerlendirilerek ödül alacaktır. Yarışmacılar, seçtikleri bir kategoride veya ayrıca şartname bedeli ödemek ve farklı bir rumuz belirlemek şartı ile birden fazla kategoride yarışmaya katılabilirler.

6. İDARENİN ADI, ADRESİ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adı: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Adresi: Mustafa Kemal Mahallesi Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9.km No:278
Çankaya/Ankara

Telefon Numarası: 0(312) 410 10 00 - 0(312) 480 08 10

Adı: İller Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü

Adresi: Ziraat mah. 657.sk No:14 Altındağ/ ANKARA

Telefon Numarası: 0(312) 303 30 00 - 0(312) 303 35 09

7. YARIŞMAYA KATILIM KOŞULLARI:

Yarışmaya katılmak isteyenler 10.04.2019 tarihine kadar yarışmaya katılım için gerekli olan bilgi ve belgeler ile başvuruda bulunabilecektir.

Yarışmaya mimarlar katılabilecektir. Yarışmaya ekip olarak katılım sağlanması durumunda ekip başının mimar olması şartıyla, ilgili meslek gruplarından (şehir planlama, peyzaj mimarlığı, iç mimarlık, mühendislik, ilahiyat, sosyoloji, mimarlık tarihi, sanat tarihi vb.) bir ekip oluşturulabilir.

Öğrenciler ekipte ancak ‘‘yardımcı’’ olarak yarışmaya katılabilirler.

Konunun niteliğine bağlı olarak diğer meslek gruplarından (iç mimarlık, peyzaj, mühendislik vb.) danışmanlık hizmeti alınabilir.

Yarışmacıların her biri idareye karşı bireysel ve ekip olarak sorumludur.

Yarışmacıların:

a) Tek başına ya da ekip olarak katılımı halinde, ekip başı olan mimarın bağlı bulunduğu Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Odalarına ye olması ve meslekten men cezası durumunda olmaması,

b) Jüri üyelerini ve raportörleri belirleyen ve atayanlar arasında olmaması,

c) Jüri yeleri (danışman, asli, yedek) ve raportörlerle bunların 1. dereceden akrabaları, ortakları, yardımcıları vealışanları arasında olmaması,

d) Jrialışmalarının herhangi bir bölümüne katılmaması,

e) Yarışmayı aan idarede, yarışma ile ilgili her türlü işlemleri hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve onaylamakla görevli olmaması,

f) Yarışmayı aan idare adına hareket eden ve söz konusu yarışmaalışmalarında yer alan danışmanlar ile bunlarınalışanları arasında olmaması,

g) Şartname alındığına dair dekontun adres zarfı içerisinde projelerle birlikte teslim edilmesi.

Bu Şartlara uymayanlar yarışmaya katılmış olsalar dahi, projeleri yarışmaya katılmamış sayılacak ve yarışmaya kabul edilmeme gerekçeleri ile kendilerine bildirilecektir.

8. BAŞVURU VE ŞARTNAMENİN SATIN ALINMASI:

Yarışmaya katılmak isteyen yarışmacıların, Şartname bedeli olan 100 TL’yi (Yüz Türk Lirası) EFT MERKEZ BANKASI İLBANK IBAN TR 6300 0040 0001 9330 0009 9999 nolu hesabına, ‘‘Cami Tasarımı Fikir Yarışması Katılım Bedeli, Kategori’’ notuyla yatırmaları, bankadan ekip başına ait T.C. kimlik numarasının yer aldığı dekont almaları gerekmektedir.

Bankadan alınacak olan dekontun adres zarfı içerisine konularak projeler ile birlikte teslim edilmesi gerekmektedir.

Şartname almak için son tarih 10.04.2019 saat 17.00’dır.

Yarışma Şartname ve eklerine www.camitasarimi.com web adresinden ulaşılabilir.

9. JÜRİ ÜYELERİ VE RAPORTÖRLERİN İSİM VE KİMLİKLERİ:

DANIŞMAN JÜRİ ÜYELERİ

Fatma VARANK- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Bakan Yardımcısı

Banu ASLAN CAN- Yapı İşleri Genel Müdürü

Yusuf BÜYÜK- İller Bankası A.Ş. Genel Müdürü

Haydar BEKİROĞLU- Diyanet İşleri Başkanlığı Yönetim Hizmetleri Genel Müdürü

ASİL JÜRİ

Hacı Mehmet GÜNER- Mimar

Sami KALFAOĞLU- Y.Mimar (Konya Teknik Üniversitesi)

Mahmut Sami KİRAZOĞLU – Y. Mimar

Emine ÖĞÜN –Mimar

Dr.Ali Uzay PEKER – Mimarlık Tarihçisi (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)

Mustafa Levent SUNGUR- İnşaat Mühendisi

Metin TEKİN- İnşaat Mühendisi

YEDEK JÜRİ

Murat AKINBİNGÖL- Y. Mimar

Dr. Alidost ERTUĞRUL - Y.Mimar (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi)

Dursun DUYAR - İnşaat mühendisi

Bilgin KÖSEOĞLU – İnşaat Y. Mühendisi

RAPORTÖRLER

Ali Rıza DEMİREL- Şehir ve Bölge Plancısı

İlknur TEKİN – Mimar

Muhammet S. YAYLALI- Mimar

RAPORTÖR YARDIMCILARI

Umut AYANOĞLU- Mimar

Filiz ÇELEBİ- Y.Mimar

Berna ÇENGEL KOÇ – Mimar

Gökhan DOĞAN- Uzman

Özlem DURAN- Y. Mimar

Muhammet KORKMAZ-Mimar

Nurcan ÖZCAN- Mimar

Ferdi TAĞA – Uzman

Not:Asli ve yedek jüri üyeleri ile raportörler soyadı harf sırasına göre sıralanmıştır.

10. YARIŞMACILARDAN İSTENENLER:

A. PROJELERDE ARANACAK NİTELİKLER:

Tasarım yaparken sürdürülebilirlik, enerji verimliliği, iklim verileri, kullanılan malzemeler, mühendislik, iç mimarlık, peyzaj mimarlığına ait kriterler ile yangın, deprem, erişilebilirlik gibi ilgili yönetmelik girdileri de göz önünde bulundurulacaktır.

Toplam inşaat alanlarının ihtiyaç programında belirtilen alanların $\pm\%$ 10 değişim sınırları gözetilmeli ancak şehrin odağı olmasına yönelik işlev ve mekan önerileri bu alan hesabının dışında tutulacaktır.

Yarışmacının belirlediği tasarım alanı bütününde başta engelliler olmak üzere tüm yayalar için erişilebilirliğin sağlanması gerekmektedir.

B. İSTENİLEN ÇİZİMLERİN SAYISI, ÖLÇEK VE ÇİZİLİŞ ŞEKİLLERİ:

KAVRAMSAL PLAN VE ŞEMALAR:

Yarışma alanının çevresiyle ilişkilerini gösteren kavramsal pafta; alanın yakın çevresi ile ilişkilerini gösterecek, ulaşım, yapılaşma, işlevsel kabuller, sirkülasyon gibi tasarım yönlendiricilerini ve yaklaşımını anlatacak, tasarım kriterlerini açıklayacaktır.

VAZİYET PLANI:

Her iki cami için de, vaziyet planı 1/500 ölçekli çizilecektir.

Yarışma alanı bütününde ulaşım, açık alan düzenleme ve bitkilendirme önerileri ifade edilerek, yarışma alanında zemin kat plan ve ilişkileri gösterilecektir.

Tasarım alanının bütününe ve binaları kapsayan, eğim, yükseklik ve oran olarak ifade eden 2 adet 1/500 ölçekli silüet çizilecektir.

PLAN, KESİT VE GÖRÜNÜŞLER:

Projenin fikrini ve bütünlüğünü ifade edecek şekilde tüm kat planları her iki kategori için de 1/100 veya 1/200 ölçekli olacaktır. En az 2 adet kesit ve 4 adet görünüş çizilecektir. Lojman şadırvan vb. ek birimlerin de plan, kesit ve görünüşleri çizilecektir. Yarışmacılar gerekli gördükleri yerlerden projeyi anlatan istedikleri ölçekte detay verebilir.

3 BOYUTLU GÖRSELLER:

Paftalar üzerinde en az 2 adet dış perspektif ve 2 adet iç mekan perspektifi olacak şekilde verilecektir.

MİMARİ AÇIKLAMA RAPORU:

İhtiyaç programı ve arsa verilerinin, konunun projelendirilmesinde ele alınışı ve değerlendirilişi belirtilir, ayrıca yapıların nasıl kullanıldığı, birbirleriyle bağlantıları şemalarla açıklanır. (Maks. 5 sayfa)

Yarışmacılar,gerekli görürlerse iç mimari, akustik , enerji, aydınlatma, peyzaj, geometrik desenler ve tezyinat, ısıtma soğutma havalandırma, strüktür ve statik , konum ve ulaşım vb. konuları mimari açıklama raporuna ekleyebilirler. Mimari açıklama raporları pafta üzerinde yer almayıp, ayrı bir belge olarak verilmelidir.

PAFTA BOYUTU:

Paftalar; her iki kategori için de en fazla 4 adet A1 boyutunda, fotoblok ve dikey asılacak şekilde olacaktır. Paftalarda sunum serbest olup, tüm çizimler, görseller, mimari açıklama raporu ayrıca flash bellek ile teslim edilecektir. Sergileme kolaylığı bakımından bütün paftalarda paftanın asılma sırası belirtilecektir. Her paftada bütün kat planlarının altına ayrı ayrı alanları ve paftanın sol alt köşesine o paftadaki binaların toplam alanları (m2) olarak verilecektir. Yarışma Şartnamesi 16. Maddesine uygun olarak proje rumuzu paftaya işlenecektir.

MAKET

Maket tekniği ve rengi serbest olup, 200 kişilik cami için 1/100, 1000 kişilik cami için de 1/200 olacaktır. Her yarışmacıdan maket istenmektedir.

USB FLASH BELLEK:

Yukarıda istenen tüm bilgi ve belgeler (tüm görseller, çizimler, metinler vs.) ayrıca dijital olarak uygun boyutlu tek bir USB Flash Bellek içerisinde; üzerine yapıştırılacak düz beyaz etikete sadece rumuz yazılmış şekilde proje ile birlikte İdareye teslim edilecektir. (Paftalarda yer alan tüm görseller

ayrı ayrı 300 dpi çözünürlükte ve tiff formatında “görsel klasörü” adı altında, tüm metinler ve açıklama raporu Word formatında “metinler klasörü” adı altında USB Flash Bellek içerisine kaydedilecektir.)

ANİMASYON:

Yarışmanın sonuçlanmasını müteakip; ödül alan proje sahiplerinden tasarımı en iyi ifade edecek şekilde, yüksek çözünürlükte (en az 720p) AVI, MOV, MP4 formatlarından birinde, en az 1 dakika en fazla 3 dakika uzunluğunda animasyon filmi hazırlaması istenecektir.

11. YARIŞMACILARA VERİLECEK BİLGİ VE BELGELER

“Cami Tasarımı Fikir Yarışması” dokümanları www.camitasarimi.com web sayfasından görüntülenip, indirilebilecektir. Yarışmacılara şartname, ihtiyaç programı (EK-1), arsa bilgileri (EK-2) ve jüri notları (EK-3) verilecektir.

İmzalanmak üzere, yarışmaya katılacakların şartname hükümlerini aynen kabul ettiklerini gösteren imzalı belge (EK-4) ile projelerinin yarışma sonrasında İdarece yapılabilecek kitap, e-kitap vb. dokümantasyon çalışmalarında kullanılmasına muvafakat verdiklerine dair belge (EK-5) talep edilecektir. Ek-4 ve Ek-5 ekip başı ve tüm ekip üyeleri tarafından doldurularak kimlik zarfına konulacaktır.

12. SORU VE CEVAPLAR:

Yarışmacılar, 27.01.2019 günü saat 17.00’ye kadar yarışmaya ait soruları info@camitasarimi.com eposta adresine iletceklerdir. (e-posta dışında başka şekilde iletilecek sorulara yanıt verilmeyecektir) Sorular ve cevapları yarışma dokümanı niteliğindedir. Soruların cevapları yarışma web sitesinde yayınlandıktan sonra yarışma şartnamesinde herhangi bir değişiklik yapılması söz konusu değildir.

13. KİMLİK ZARFI

Yarışmacılar, projenin teslim edildiği ambalajın içine proje ile aynı rumuzu taşıyan ve üzerinde şablon ya da bilgisayar ile yazılmış “**Cami Tasarımı Fikir Yarışması Kimlik Zarfı, ... Kategori**” ibaresi yazılı bir zarfın içine:

- a- Yarışmaya katılan ekip üyelerinin her birinin yarışma şartlarını aynen kabul ettiklerini belirten katılım tutanağı (EK-4),
- b- Yarışmaya katılan ekip üyelerinden ekip başı olan mimarın TMMOB Mimarlar Odasından alacağı oda üyesi olduğunu belirten güncel tarihli belge,
- c- Ekip başı ve tüm ekip üyeleri tarafından doldurulacak Muvafakatname (EK-5) konulacaktır. Yarışmaya katılan proje sahiplerinden yarışmada ödül kazanamadıkları halde kimliklerinin açıklanmasını dileyenler kimlik zarfının üzerine “Açılabilir” kaydını koyabilirler. Üzerinde

“Açılabilir” kaydı bulunan kimlik zarfları, jüri tarafından projeleri ödül almamışsa da açılır, kimlikleri açıklanır ve bu husus tutanakla belirtilir.

14. YAZIŞMA ADRESİ ZARFI

Yarışmacılar projelerdeki rumuzu taşıyan bir zarfın üzerine “**Cami Tasarımı Fikir Yarışması Yazışma Adresi Zarfı, Kategori**” ibaresi yazarak içine ekip başkanın adres, iletişim bilgileri ve şartname bedelinin ödendiğini gösteren dekontu koyacaklardır. Adres belirtirken kimlik zarfında bulunan isimler kesinlikle yer almayacak olup sadece adres bilgisi yer alacaktır.

15. YARIŞMADAN ÇIKARMA

Aşağıdaki şartlara uymayan yarışma projeleri jüri kararı ile tutanağa geçirilmek koşuluyla yarışma dışı bırakılacaktır.

- a- Yarışma şartnamesinin 7. maddesinde belirtilen yarışmaya katılım koşullarına uymayan,
- b- İmzalar dahil kimlik zarfı ve yazışma adresi zarfı içindeki belgeleri şartnamede istendiği şekli ile eksiksiz teslim edilmeyen,
- c- Mimari açıklama raporu teslim edilmeyen projeler.
- d- Paftaların herhangi bir yerinde eserin sahibini belirten bir işaret bulunan eserler, jüri kararı ile tutanağa geçirilmek kaydı ile yarışmadan çıkartılacaktır.

16. RUMUZ VE AMBALAJ ESASLARI:

Rumuz: 5 rakamlı, 1 x 4 cm. ebadında olup, her paftanın, maketin, raporların her sayfasının, zarfların ve ambalajların sağ üst köşesine yazılacaktır. Rumuzda sıralı ve birbirini tekrar eden rakamlar kullanılmayacaktır. Ambalajlar üzerine projenin rumuzu ile “**Cami Tasarımı Fikir Yarışması,Kategori**” ibaresi ve “İller Bankası A.Ş Ziraat mah. 657.sk No:14 Altındağ/ ANKARA” adresi yazılacaktır.

17. YARIŞMA TAKVİMİ

Yarışmanın İlanı	:	28.12.2018
Sorular için son gün	:	27.01.2019
Cevapların İlanı	:	12.02.2019
Proje Teslim Tarihi	:	10.04.2019
Jüri Toplanma Tarihi	:	18.04.2019
Sonuçların Açıklanma Tarihi	:	03.05.2019
Kolokyum ve Sergi Tarihi	:	www.camitasarimi.com web adresinde ilan edilecektir.

18. PROJELERİN TESLİM GÜNÜ-YERİ VE ŞARTLARI:

Proje ve ekleri en geç 10.04.2019 günü saat 17.00’de “İller Bankası A.Ş Ziraat mah. 657.sk No:14 Altındağ/ ANKARA” adresine elden veya kargo ile teslim edilecektir. Kargo ile gönderilen projeler en geç 10.04.2019 tarihinde kargoya teslim edilmeli ve en geç 15.04.2018 günü saat 17.00’ye kadar ilgili birime ulaşmalıdır. Kargo teslim belgesinde projelerin kargoya teslim edildiği gün ve saat belirtilmelidir. Geç teslim ve kargoda oluşabilecek hasarlardan idare sorumlu tutulmayacaktır.

19. DEĞERLENDİRME, ELEME VE SEÇME ŞEKLİ

Yarışmaya katılan projelerin değerlendirilmesi sonunda her iki cami kategorisinde 3’er adet ödül, 3’er adet mansiyon ve 2’şer adet satınalma olmak üzere toplam 16 adet proje seçilecektir.

20. SONUÇLARIN İLANI:

Yarışmanın sonucu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, Resmi Gazete’de ve yarışma web sitesinde ilan edilecek ayrıca jüri raporu çoğaltılarak bütün yarışmacılara gönderilecektir.

21. ÖDÜLLER VE ÖDEME ŞEKLİ

Belirlenen yarışma niteliğine uygun olan ve jüri tarafından yeterli görülen projelere, her ölçekteki cami için 3’er adet ödül, 3’er adet mansiyon ve 2’şer adet satınalma olmak üzere 16 adet ödül verilecektir.

200 KİŞİLİK CAMİ İÇİN

ÖDÜLLER:

- 1.ÖDÜL (NET) : 90.000-TL
2.ÖDÜL (NET) : 70.000-TL
3.ÖDÜL (NET) : 50.000 -TL

MANSİYONLAR:

- MANSİYON (NET) : 25.000-TL
MANSİYON (NET) : 25.000-TL
MANSİYON (NET) : 25.000-TL

SATINALMA:

- SATINALMA (NET) : 20.000-TL
SATINALMA (NET) : 20.000-TL

1000 KİŞİLİK CAMİ İÇİN

ÖDÜLLER:

- 1.ÖDÜL (NET) : 110.000-TL
2.ÖDÜL (NET) : 80.000-TL
3.ÖDÜL (NET) : 60.000-TL

MANSİYONLAR:

- MANSİYON (NET) : 35.000-TL
MANSİYON (NET) : 35.000-TL
MANSİYON (NET) : 35.000-TL

SATINALMA:

- SATINALMA (NET) : 20.000-TL
SATINALMA (NET) : 20.000-TL

Yarışma sonunda jürinin değerlendirmesine göre yukarıda yazılı ödüller sonucun Resmi Gazete ile ilanından en geç bir ay sonra yarışmacılara net olarak ödenecektir. Ödemeler ekip başının banka hesabına yapılacaktır.

22. SERGİ ve KOLOKYUM

Yarışma sonuçlarının ilanını takiben, yarışmanın ödül töreni, kolokyum ve sergisine ilişkin yer ve tarih bilgileri yarışmanın www.camitasarimi.com web sitesinde duyurulacaktır. Yarışmaya katılan tüm projeler duyurulan tarihten itibaren Ankara'da sergilenecektir. Sergide, yarışma şartnamesi ve jüri raporlarından örnekler bulundurulacaktır.

23. HAK VE SORUMLULUKLAR, PROJELERİN GERİ VERİLMESİ

Yarışmacılar sundukları proje ve dolayısıyla da eser üzerinde hiçbir üçüncü kişi ya da kuruluşun herhangi bir hakkının mevcut olmadığını, söz konusu projenin kendisine ait olduğunu ve daha önce hiç kimseye bu hakları devretmediğini; üçüncü kişi ya da kuruluşların projenin/eserin tümü ya da bir bölümü üzerinde herhangi bir hak iddia etmesi durumunda bundan doğabilecek tazminat ve diğer yasal sorumlulukların kendisine ait olacağını; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın bu durumda uğrayabileceği her türlü zararı da derhal ve nakden tazmin edeceğini kabul ve beyan ederler.

Ödül kazanan ve satın almaya uygun görülen tasarım ve projelere ait her türlü fikri haklar, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri uyarınca, idareye ait olur. Şartname alan yarışmacılar bu hükmü kabul etmiş sayılır.

Eser sahibi yarışmaya katılmakla eserinin sergide sergilenmesini ve yarışma dolayısıyla yapılacak her türlü yayında eserinin yer almasını önceden kabul etmiş sayılır.

Yarıştımadan sonra derece almayan tasarım sahipleri, serginin bitimini müteakip bir (1) ay içerisinde yarışmayı düzenleyen İdareden tasarımlarını bizzat veya yasal vekilleri aracılığı ile teslim alırlar. İdare, bu süre içinde alınmayan projelerden sorumlu değildir.

24. ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

İdare ile yarışmacı arasında doğabilecek anlaşmazlıklar, önce jüri hakemliğinde, anlaşma sağlanamaması halinde Ankara Mahkemeleri'nde çözümlenecektir.

EK-1

a. 200 KİŞİ KAPASİTELİ MAHALLE CAMİ İHTİYAÇ PROGRAMI

İHTİYAÇ PROGRAMI	
Cami Girişi, Son Cemaat Mahalli	
Ayakkabılık	
Cami Görevli Odası	10m ²
İbadet Mekânı	220 m ²
Bay-Bayan Tuvalet, Abdesthane	40 m ²
İhtiyaç Odaklı Kur'an Kursu	40 m ²
Şadırvan	
Minare	
Teknik Hacimler	80 m ²
Lojman	100 m ²
Otopark	
Sirkülasyon	80 m ²
İbadethane sirkülasyonu hariç genel sirkülasyon. Yaklaşık %30 olarak düşünülmüştür.	
TOPLAM ALAN	570 m²

200 KİŞİLİK CAMİ İÇİN İHTİYAÇ PROGRAMINA İLİŞKİN NOTLAR

Camiye ilk giriş mekânı mimari şekillenişe bağlı olarak cami görevli odası, bay-bayan tuvalet, abdesthane ile bağlantılı olması.

Cami girişi ve son cemaat mahalliyle bağlantılı ayakkabılık bölümleri düzenlenmesi.

İbadet mekânında birden fazla giriş düşünülebilir ve ayrı girişli mahfil tasarlanabilir.

Mahfille birlikte 200 kişi kapasiteli, ışıklandırması, havalandırması iyi çözülmüş, mimari şekillenişe bağlı olarak tuvalet, abdesthane, ayakkabılık, Cami Görevli odası ile bağlantılı olacaktır. Kadınlar mahfiline tuvalet yapılması.

İbadet mekanı alanına Asansör son cemaat mahalli ayakkabılık sirkülasyonlar dahil olması ve abdesthanelerden rahat ulaşım sağlanması.

Dışardan ulaşım ve camiye geçişin kolaylıkla sağlanabildiği, cami kapasitesi ile orantılı, yeterli sayıda bay-bayan tuvalet, lavabo ve abdest alma yerleri planlanması. Bay-bayan tuvalet, lavabo ve abdest alma yerleri kolay ulaşılabilir olmasına rağmen diğer mekânları hiçbir şekilde rahatsız etmeyecek şekilde yerleştirilmesi. Bu mekanlara doğal havalandırma imkanı sağlanması; bayan tuvalet, lavabo ve

abdest alma yerleri bay tuvalet, lavabo ve abdest alma yerlerine oranla daha az sayıda düşünülecek olup mahremiyete dikkat edilmesi. Tuvaletler yapılırken kible yönüne yerleştirilmemesi. Engelli tuvalet, Engelli lavabo ve abdest alma yeri de planlanması.

Kuran Kursu için En fazla 24 kişi kapasiteli 1 sınıf, cami Bay-Bayan Tuvalet ve Abdesthaneleriyle ilişkili ve bağımsız doğal ışık ile havalandırma imkânı olacak şekilde düzenlenmesi.

Cami kütesi ile oranlı olacak şekilde bir şadırvan isteğe bağlı olarak tasarlanabilir.

Cami için ısıtma sistemi önerilecek ve tüm mekanik ve elektrik donatılar için teknik hacimler ön görülecek, su deposu, jeneratör düşünülmesi.

Lojman Cami görevlisinin kullanabileceği ve camiden bağımsız olarak tasarlanması.

Otopark ihtiyacını karşılamak üzere Otopark Yönetmeliğine ve, kullanılan m² ye göre açık otopark alanı planlanması. Önerilir.

b. 1000 KİŞİ KAPASİTELİ ŞEHİR MERKEZ CAMİİ İHTİYAÇ PROGRAMI

İHTİYAÇ PROGRAMI	
Cami Girişi, Son Cemaat Mahalli	
Ayakkabılık	
Cami Görevli Odaları 2x12 m ²	24 m ²
İbadet Mekanı (Asansörler son cemaat mahalli ayakkabılık kitaplık, ve sirkülasyonlar dahil)	1000 m ²
İtikaf Odaları 4x4 m ²	16 m ²
Çay ocağı ve sohbet salonu	50 m ²
Kütüphane	60 m ²
4-6 Yaş Kur'an Kursu	120 m ²
Kur'an Kursu	100 m ²
Bay-Bayan Tuvalet, Abdesthane	150 m ²
Bebek Bakım Odası	6m ²
Şadırvan	
Minare	
Çok Amaçlı Salon	150 m ²

Aile ve Dini Rehberlik Bürosu 2x12 m²	24m ²
Teknik Hacimler	300 m ²
Cenaze Alanı	
Destek Birimleri	20 m ²
Lojman 2x100 m²	200 m ²
Kitap Satış Bölümü ve Deposu	50 m ²
Kapalı Otopark	400m ²
Açık Otopark	
Dükkanlar	100 m ²
Sirkülasyon İbadethane sirkülasyonu hariç genel sirkülasyon. Yaklaşık %30 olarak düşünülmüştür.	530 m ²
TOPLAM ALAN	3300 m ²

1000 KİŞİLİK CAMİ İÇİN İHTİYAÇ PROGRAMINA İLİŞKİN NOTLAR

Camiye ilk giriş mekânı mimari şekillenişe bağlı olarak cami görevli odaları, bay-bayan tuvalet, abdesthane, sosyal mekânlar, kitap satış, çay salonu ve/veya kafeterya ve kapalı otopark kısımları ile bağlantılı olması, projeye göre alanı tasarımcı tarafından belirlenmesi.

Cami girişi ve son cemaat mahalliyle bağlantılı ayakkabılık bölümleri düzenlenmesi.

Cami görevli odaları Abdest alma imkânı olan ibadet mekanıyla bağlantılı odalar tasarlanması.
(İmam-Hatip ve Müezzin-Kayyıma ait)

İbadet mekânında birden fazla giriş düşünülmesi ve ayrı girişli mahfil tasarlanması.

Mahfille birlikte 1000 kişi kapasiteli, ışıklandırması, havalandırması iyi çözülmüş, mimari şekillenişe bağlı olarak tuvalet, abdesthane, sosyal mekanlar, kitap satış, kapalı otopark, ayakkabılık, Cami Görevli odaları ile bağlantılı olması. Kadınlar mahfiline de tuvalet, abdesthane ve kapalı otoparktan direkt ulaşım sağlanması. Kadınlar mahfilinde çocuk oyun mahalli de düşünülmesi. Akustik özellikli, müezzinin okuduğu sesi duyabileceği alan düşünülmesi.

İtikaf odaları cami içinde, cami abdesthane ve tuvaletlerine rahat ulaşılabilir bir alanda planlanması ve havalandırması da düşünülmesi.

Çay ocağı ve sohbet salonu, namaz vakitleri dışında imam ve müezzinlerle sohbetlerin yapılabileceği, halkın dinlenebileceği ve namaz vaktini bekleyebileceği özellikte bir salon olarak düzenlenmesi. Depo, mutfak nişi ve malzeme girişi sağlanıp içinde satış bankosu tertiplenmesi.

Dışarıdan ulaşım ve camiye geçişin kolaylıkla sağlanabileceği, çay salonu ile bağlantılı Kütüphane düzenlenmesi.

En fazla 15 çocuk kapasiteli 2 sınıf, camiden bağımsız kız-erkek tuvaleti, lavabosu ve mutfağı bulunan doğal ışık ve havalandırma imkanı sağlanan Kur'an Kursu planlanması. Etkinlik/dinlenme alanı ve ayrıca öğretmenler için 1 adet tuvalet, lavabo ve abdest alma mekânı düşünülmesi.

En fazla 24 kişi kapasiteli 2 derslikli Kur'an Kursu planlanması. Öğretici odası, bay-bayan wc ve abdest alma mekânı düşünülmesi.

Dışardan ulaşım ve camiye geçişin kolaylıkla sağlanabildiği, cami kapasitesi ile orantılı, yeterli sayıda bay-bayan tuvalet, lavabo ve abdest alma yerleri planlanması. Bay-bayan tuvalet, lavabo ve abdest alma yerleri kolay ulaşılabilir olmasına rağmen diğer mekânları hiçbir şekilde rahatsız etmeyecek şekilde yerleştirilmesi. Bu mekânlara doğal havalandırma imkanı sağlanacak olup; bayan tuvalet, lavabo ve abdest alma yerleri bay tuvalet, lavabo ve abdest alma yerlerine oranla daha az sayıda düşünülerek, mahremiyete dikkat edilmesi. Tuvaletler yapılırken kible yönüne yerleştirilmemesi. Engelli tuvalet, Engelli lavabo ve abdest alma yeri de planlanması.

Şadırvan Cami kütleli ile oranlı olacak şekilde tasarlanması.

Cami kütleli ile oranlı olacak şekilde en fazla 2 tane minare tasarlanması.

Çok Amaçlı Salon Sohbet ve Seminer Odası olarak da kullanılabilir şekilde düşünülmesi. Yemekli sosyal etkinlikler ve taziye mekânı gibi çok amaçlı olarak kullanılabilmesi ve gerektiğinde bölünebilir imkânı(bay-bayan ayrı) sağlanması. Planlamada gerektiğinde çocukların programlarına yönelik sahne düzeni oluşturulabileceği göz önüne alınması.

Aile ve Dini Rehberlik Bürosu Dışarıdan ulaşımın kolay sağlanabildiği bay/bayan ayrı alanlar planlanması.

Kazan Dairesi+ Su Depoları + İklimlendirme Santrali =minimum 150 m² Ana Pano Odası: 20 m² Zayıf Akım Odası: 10m² Jeneratör +Trafo: 30m² İklimlendirme (Isıtma - Soğutma) ve Havalandırma sistemleri iklim şartlarına göre tasarlanması, Elektrik pano odası, Jeneratör odası, Su deposu, ve trafo, Aydınlatma ve ses sistemleri, Yangın sistemleri tasarıma göre planlanması. Elektrik ile ilgili odalar bodrum katta yer almaması.

Avlu içinde yer alacak olan cenaze alanında üstü kısmen örtülü musalla taş yeri de belirlenmesi.

Temizlik, hizmetli, malzeme depoları. 2 oda olarak düşünülmesi.

Lojmanlar Cami görevlilerin kullanabileceği ve camiden bağımsız olarak tasarlanması.

Kitap Satış Bölümü ve Deposu 2 oda olarak düşünülmesi.

Kapalı Otopark Yönetmeliğine uyulmalı, Maksimum 20 araçlık kapalı otopark planlanması.

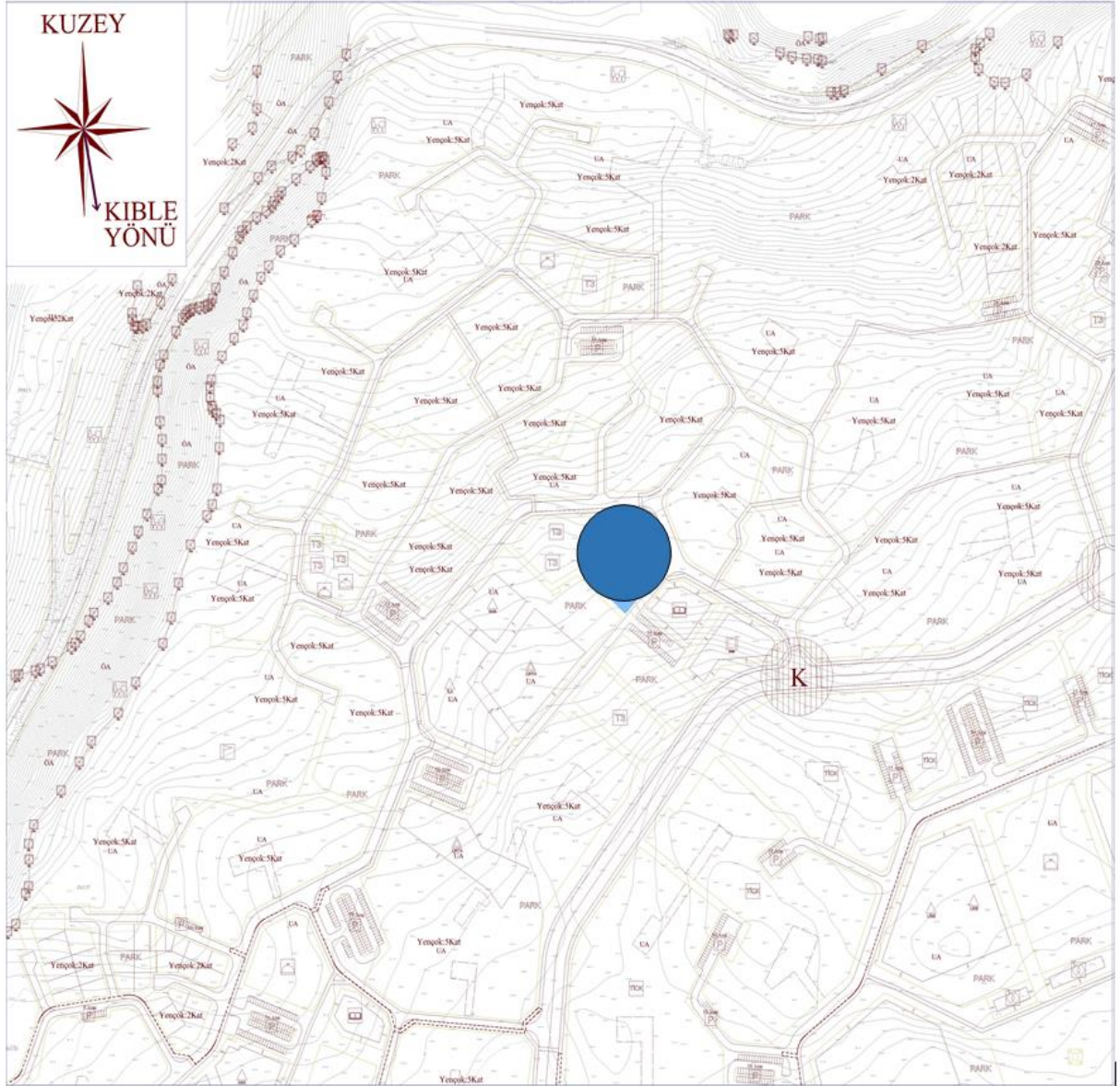
Açık Otopark Otopark Yönetmeliğine uyulmalı, kullanılan m² ye göre gerekli sayıda açık otopark alanı planlanması.

Dükkanlar Planlı Alanlar Yönetmeliğine uygun olarak düzenlenmesi. Önerilir.

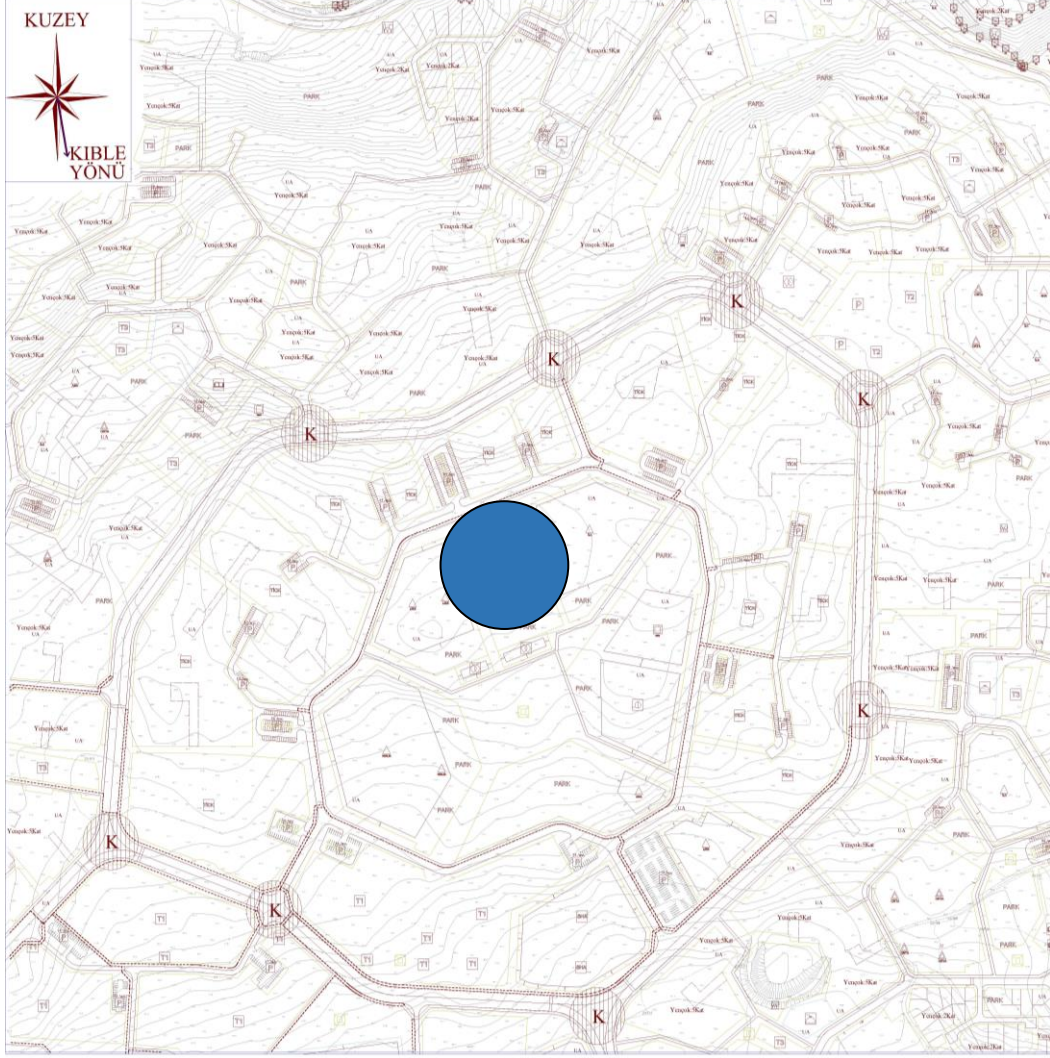
EK-2

ARSA BİLGİLERİ

a) 200 Kişilik Cami İçin Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde aşağıdaki alan belirlenmiştir.

b) 1000 Kişilik Cami İçin Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde aşağıdaki alan belirlenmiştir.

EK-3

JÜRİ NOTLARI

1.

CAMİ TASARIMI ÜZERİNE

Ali Uzay Peker*

Cami mimarisi; tarihî, dinî, toplumsal, kültürel, aynı zamanda çok boyutlu işlevsel niteliklere sahip olması nedeniyle önemli bir mimarlık alanıdır. Çok zengin bir tarihî birikime sahip olan Türkiye'deki cami mimarisi, bugün çoğunlukla eskinin kötü bir taklidi veya kimliksiz tasarımlar olmaktan öteye geçememektedir. Bilakis, bazı mimari tasarım ortamlarında “kimliksiz” olanın yüceltildiğine bile tanık olunabilmektedir. Yerel arayışlar milliyetçi ve hatta dinci anlayışlar olarak kategorize edilmekte, kullanıcının bile talep ettiği zaman ve mekânın gerektirdiği işlev ve estetik değerler evrenselci (veya Batıcı) olmadığı iddiasıyla dışlanmaktadır. Sonuçta ortaya çıkan eserler çoğunlukla “zaman”, “mekân” ve “yer”in gerektirdiği işlevsel ve estetik gereksinimlere hitap etmekten uzak, kişisiz ürünlerdir. Bu durum çoğu zaman bilgisizlik ve kültürsüzlükten kaynaklanırken, bazen de tasarımcının aşırı bağımsız ve özne merkezli çalışma alışkanlıkları nedeniyle oluşmaktadır.

Şüphesiz cami mimarisinin tasarımcısının izini taşıması önemlidir. Günümüzde, kimliksiz özne tasarımlar yanında, merkezî kubbe ve dört yarım kubbeli taklit camiler yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Mimar Sinan'ın ortaya koyduğu tasarım ilkeleri anlaşılmadan oluşturulan bu camiler, bozuk ölçek, oran, bezeme ve mekân özellikleri göstermektedir. Yirminci yüzyıl ikinci yarısından günümüze inşa edilen binlerce cami arasında nitelikli örnekler iki elin parmaklarını geçememiştir.

Yaygın olarak gördüğümüz olumsuz örnekler arasında, kubbe/yarım kubbe ve kare planlı tipolojileri aşamayan; gelenekle hesaplaşmaktan kaçınan; alışveriş merkezi, ofis veya konut mimarisinden farklılaşamayan; ağaç, bahçe, meydan, ek yapılar gibi doğal ve insan yapısı peyzaj ve çevre ile başarılı ilişkiler kuramayan; tasarlayan mimarın damgasını taşıyan, ama cami mimarisi ve mekânı ile ilişkisi anlaşılabilen; toplumsal bir mekân, aynı zamanda ibadet alanı olan caminin, iç ve dış mekânları ile birlikte bireyleri içine konumlandığı ruhanî ve sosyal iletişim “sahası”nın aracılık rolünü dikkate almayan; camiye özgü nitelikler gözönüne alınmadan, önce özgürce tasarlanıp sonra camiye ait kavramlarla zoraki ilişkilendirilen; Mimar Sinan'ın zengin tasarımlarından ve ondan önceki İslam mimarisinin çeşitli coğrafyalarında ortaya konulmuş olan temel prensiplerden, mimari zenginlik ve çeşitlilikten haberdar olmayan örnekler çok yaygındır. Bunlar Mimar Sinan'ın sergilediği, hem geleneği en iyi şekilde yansıtan, hem özgün, hem de teknolojik olarak en ileri olma başarısını yakalayamamıştır.

Geçmişte inşa edilen camiler, insanların en iyi şekilde ibadet edebilmesine olanak sağlamak üzere, dönemin teknolojik imkânlarının sınırları zorlanarak gelenek, strüktür, mekân, ışık, bezeme, simge, işlev, ulaşım, dolaşım, kentsel alan, külliye gibi pek çok özelliğin getirdiği biçim ve tasarım sorularına en iyi cevaplar aranarak şekillendirilmişti. Günümüzde de inşa edilecek camiler geçmişten günümüze uzanan gelenek ve değerler anlaşılabilir şekilde tasarlanmalıdır. Tasarım sürecinde, yerel tarih, coğrafya, iklim, topografya, ışık, malzeme, insan bedeni ve ölçeği ile toplumsal hayat dikkate alınmalıdır. Cami mimarisinin tarih boyunca ve günümüzde

* ODTÜ Mimarlık Tarihi

farklı yapı birimleri (çarşı, okul, konaklama v.b., kısacası külliye) ve kentsel alanlarla (ör. mahalle) ilişkiler içinde oluşturulduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bu camilerde çağımızın malzeme ve teknolojik imkân ve olanakları kullanılmalı, aynı zamanda cami mimarisinden beklenen sembolik anlam ve mekân etkisini en iyi şekilde sağlamak hedeflenmelidir. Sonuçta cami tasarımları kullanıcıların ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılayacak yapıyı bulmaya yönelik olmalıdır.

Yaklaşım ve yöntem üzerinde kısaca durmak da yararlı olacaktır. Günümüzde uluslararası tasarım uygulamalarında cephe, iç mekân, dış mekân, işlev ve bezeme oluşturma teknik ve yöntemleri bulunmaktadır. Bunlardaki değişim çoğu zaman teknoloji ve malzeme alanındaki gelişim sonucu oluşmaktadır. Dünyadaki çeşitli uygulamalarda neredeyse prototipleşen projeler yüz binlerce yapı üretmeye devam etmektedir. AVM, tatil köyü, otel, ofis bloğu gibi bina türlerinde tarihten gelen geleneğin ve anlam boyutlarının kısıtlı olması dolayısıyla doğrudan ve gündelik işlevin iyi bir şekilde karşılanıyor olması yeterli görülmektedir. Türkiye'deki cami mimarisinin genel görünümü de aslında bu yaygın uygulamaları yansıtır. Oysa ibadet alanından beklentiler farklıdır. Mimar ve tasarımcının caminin “ruhu”nu verebilmesi beklenir. Bunu da ancak caminin ne olduğunu anlayarak yapabilir. Caminin çok yönlü toplumsal ve dini işlevini, içindeki ibadet şeklini ve bunun gerektirdiği ölçü ve ölçekleri, tarihini, bölgesel üslupları, plan şemalarını, bezemesini, İslam kültürü ve tarihinde ibadet alanı üzerine oluşan bilgi ve kavram birikimini öğrenmesi gerekir. Bu aynı zamanda bir ekip işidir.

Hepsinden öte, cami mimarisine yön verebilecek mimar ve tasarımcıların sanatçı duyarlığına sahip olması gerekir. Dünyada ve Türkiye'de bu duyarlığa sahip olan, çeşitli eserlerinde yerel nitelik ve değerleri değerlendirerek özgün eserler oluşturabilen mimar ve tasarımcılar bulunmaktadır. Bunlar arasında, Wang Shu, Peter Zumthor, Tadao Ando, Rafael Moneo, Jorn Utzon, Mario Botta, Geoffrey Bawa, Turgut Cansever ve Behruz Çinici, sayılabilir. Eleştirel bölgeselcilik akımının teorisyenlerinden K. Frampton şöyle diyor, “bugün mimarlık, hem Aydınlanma çağının ilerleme efsanesine hem de gerçekçi olmayan endüstri öncesi geçmişin arkitektonik biçimlerine dönüş dürtüsüne mesafeli kalarak sürdürülebilir”. Eleştirel bölgeselcilikte, malzeme, ışık ve topografyaya duyarlılık modernizmin küresel prototiplerinin hakimiyetini kırmaya yöneliktir. Aynı zamanda, geçmiş taklit yoluyla yeniden üretmek de desteklenmez.

Bir yandan da cami gibi bir dini mekânın tasarımı söz söz konusu olduğunda geleneğe, tarihe, sembolizme ve mekânın ruhuna samimi ilgi ve anlayışla yaklaşım gerekir. Özellikle, Türkiye'nin kendine özgü koşulları dikkate alındığında mimarlarımız tarihi mimarlıkla olan ilişkilerini yukarıda saydığımız mimarlardan farklı bir şekilde, daha yakından kurmak isteyebilir. Ancak bu fikir yarışması hem küreselci mimarının anonim ürünlerini hem de tarihselci calandırmacılığın taklitlerini aşmak için iyi bir fırsattır. Cami tasarımı için düzenlenen bir fikir yarışmasında, yarışmacıların yukarıdaki tesbitleri dikkate alarak, eleştirel bölgeselcilik ve yerellik kuram ve uygulayıcılarını dikkatle araştırıp, incelemesi, Türkiye'ye özgü çözümler geliştirerek, mimarlık ortamımızın gelişimi açısından önemli ürünler oluşturması mimarimize önemli bir katkı oluşturacaktır.

2.

Cami Mimarisi'ne İlişkin Arayışlar

Fikir Yarışması

Şartname İçin Notlar

Şehre eklenen her yapısal unsurun çevresine olumlu ya da olumsuz mutlaka bir etkisi olur; dolayısıyla, bütünlükten kopuk, tutarsız, gösteri nesnesi kimliğindeki tasarımların varlığı, çevrede yaşayanların, kişisel bir fantaziye, kaprise mahkum edilmesi anlamına gelir.

Rönesans ve sonrası Aydınlanma dönemini takiben Batı dünyasına hakim olan, sözde yaratıcı sanatkar [mimar] kabulü, günümüzde hiçbir sorumluluk duygusu hissetmeksizin kendi gösterisini dayatan “yıldız mimarların” ve toplumda onlara gösterilen ilginin kaynağıdır.

Osmanlı ve uzak doğu kültürleri ile temas eden modern akımın kurucularının, saflaştırılmış, dekoratif her türlü suni unsurdan ari hale getirilmiş bir mimari ortaya koyma yolundaki önemli girişimi, daha sonra başka bir gösteri hevesinin öne çıkmasıyla etkisini yitirmiştir.

Halbuki, geleneğin hakimiyetindeki dünyada, eldeki doğru çözümler asırlarca değiştirilmeksizin kullanılarak, bilginin süreklilik içerisinde sınındığı, ölçülü yeni denemelerle, saflık ve tevazunun hakim olduğu, yere ait çözümler geliştiren bir fiziki çevre üretilebilmiştir.

İslam mimarlık tarihi, bir taraftan yerel imkan ve aktüel ihtiyaçları değerlendiren, diğer yandan kendinden önceki kültürlerin tecrübelerini reddetmeden, içselleştirerek kullanan, tek defaya özgü olmak yerine, tutarlı, makul ve sürekliliği sekteye uğratmayan, güzel eklerle fiziki çevreyi zenginleştiren bir çok örneği içerir.

Kuran-ı Kerim’de Bakara Suresi, 143 Ayet’te mealen “İşte böylece, siz insanlara şahit olasınız, peygamber de size şahit olsun diye sizi vasat (örnek) bir ümmet yaptık. Biz bu yöneldiğin kibleyi özellikle resule uyanlarla sırt çevirenleri açıkça ayırt edelim diye belirledik. Bu, Allah’ın hidayet verdiği kimselerden başkasına elbette ağır gelecektir. Allah imanınızı asla zayi edecek değildir. Çünkü Allah insanlara karşı çok şefkatli, çok merhametlidir.” denmektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığı’nın tefsiri “Dilediğini dosdoğru yola ileten Allah, bu cümleden olmak üzere müslümanları da “vasat bir ümmet” yapmıştır. “Sırat-ı müstakim’in, “her türlü eğrilik, aşırılık ve sapkınlıktan uzak, dosdoğru, adaletli, ölçülü, ılımlı ve dengeli bir yol, bir inanç ve yaşama biçimi “ anlamına geldiği ifade edilmişti. Vasat ümmet de aynı şekilde “ifrat ve tefritlerden korunarak inancında, ahlakında, her türlü tutum ve davranışlarında doğruluk, dürüstlük ve adalet çizgisinde kalmayı başaran dengeli, sağduyulu, ölçülü, insafli ve uyumlu nesil, toplum” anlamına gelir. Buradaki “vasat” kelimesi, “hem maddi ve bedensel tutkulara kapılmaktan, zevk ve sefahate dalmaktan, hem de bedensel ve dünyevi ihtiyaçları büsbütün reddederek bir tür ruhbanlık hayatına kendini kaptırmaktan korunan” şeklinde de açıklanmıştır. İslam’dan önceki dönemlerde genellikle yahudiler ve müşrik Araplar gibi bazı toplumların maneviyattan büsbütün uzaklaşarak dünyevileşmişler, materyalist bir hayat anlayışına sapsmışlardı. Hristiyanlar, Mecûsiler ve çeşitli Hint tarikatlarına mensup olanlar gibi bazı topluluklar da dünyevî ve bedensel lezzetlere büsbütün sırt çevirerek kendilerini koyu bir ruhaniyete kaptırmışlardı. İşte İslâm dini bütün bu aşırılıkları reddederek ılımlı ve dengeli bir din ve dünya anlayışı getirdi; bu anlayışa uygun bir toplum yapısı gerçekleştirdi (Reşîd Rızâ, II, 4-5). Böyle bir topluma “vasat ümmet”, onun izlediği yola da “sırat-ı müstakîm” dedi. İbn Atıyye’nin naklettiğine göre bazı eski âlimler de, Muhammed ümmetinin –İsrâiloğulları’nın aksine– din konusunda itidalden sapıp aşırılığa kapılmamaları sebebiyle vasat ümmet diye nitelendirildiğini belirtmişlerdir (I, 219).....” şeklindedir.

Kadim zamanlarda şehirlerimizde camiler, külliyeler, mahalle mescitleri, çarşılar, hamamlar, konutlar, sokaklar, meydanlar, inşa edilmiş dokunun ve sosyal hayatın kurucu öğeleri olarak ele alınmıştı.

Tabiatın unsurlarının yoğunlaşım, seyrekleşen dağılımlarla farklı dokular oluşturmaya benzer şekilde, İslam şehri, birbirine eklenen, üst üste yığılan tektoniklerin oluşturduğu kitlelerin bütünlüğü olarak tanımlanabilir. İssız adalar gibi hayattan soyutlanmış birkaç cılız örnek dışında, ülkemizdeki bu değerli şehirselleşmiş doku örneklerinin tamamına yakınına yakınına yitirdik.

Planlı büyümeyi, geleneksel şehir dokularını ve çevre değerlerini korumayı önemseyen, sivil toplum örgütleri eliyle korumaya yönelik toplumsal bilincin diri tutulmasını sağlayan Batı, bu sayede spekülasyon girişimlerinin tarihi mimarlık mirasını ve şehirleri tahrip etmesini büyük ölçüde önlemiştir.

Halbuki ülkemizde, özellikle son 150 senede, geleneksel şehir dokuları, sanki hiç değer ve önemleri yokmuşçasına, alınan yanlış anlık kararlarla, spekülasyon girişimleri ve yoğun göçün boğucu etkisiyle yok edilmiştir. Sonuç toplumun her kesiminin sürekli şikâyet ettiği bir düzensizlik, hatta kaos hali olmuştur.

Tarihi tecrübeyi göz ardı eden tasarımcının aklına her geleni tasarıma yansıtmayı yaratıcılık sayılması, hem tasarımcıyı hem de inşa edilmesi halinde yapıyı kullanan ve deneyimleyenleri esir alır. Bir taraftan tek defaya özgü gösterişten kaçınırken, bir anlamda tutkulu bir gelenek tekrarı da yaşanan “an”ın reddi olup geleneğin tahakkümü olarak tezahür eder.

Hedef, oluşturulacak yapının sadece tasarımcısını ve inşa edildiği dönemi değil, gelecek nesilleri de ilgilendirdiğinin bilinci ile, tasarımın ele alındığı “an” a ait imkan ve arayışlarla sınırlı olmayıp tarihi sürekliliği kurarken geleceğe açık, değişimleri kucaklayan bir harmanlama olmasıdır. Harmanlamadaki etkinlik ise tasarımın sukunetle, tevazu içinde, şahsi gösterişçiliği bir kenara bırakarak gerçekleşmesinde yatar.

Cami ve mescit mimarimize ilişkin önemli bir beyin fırtınası niteliği taşıyan, bu alandaki çalışmalara derinlik kazandırmak ve yön vermek üzere düzenlenen bu yarışmada, özellikle şehirde bütünlüğün yeniden kurulması hedefine yönelik önerileri içeren çözümlerinin aranması amaçlanmaktadır.

Yarışmanın özendirileceği tasarım yaklaşımı, inşai açıdan zorlama gerektirmeyen teknolojileri araştıran, geleneksel camilerin birey üzerinde bıraktığı ferahlık, çekingenlik, tevazu, yalınlık, huzur gibi insani hallerin oluşumunu önemseyen mekansal çözümlerini hedeflerken, günümüzün imkanlarını bu çerçevede değerlendirmelidir.

Yarışmacıların, cami, yani ibadet mekanı yanında, yer ile ilişki kurulmasına imkan verecek düzenlemeleri, diğer işlevlere ilişkin önerileri yapmaları, diğer işlevlerin hem ticari hem de kültürel ve sosyal ihtiyaçları karşılaması beklenmelidir.

İbadethane ve çevresinde, gelenekte olduğu gibi, ticari faaliyetleri taşıyan çarşılar, arastalar, eğitim yapıları, kütüphaneler, sanat faaliyetlerini, hayır işlevlerini barındıracak yapılar yanında rekreatif kahvehane, yeme içme benzeri işlevlerin de yer alması ile yoğun olarak kullanılacak bir odak oluşturulması, şehirlerimizin yeniden özgün çözümlere sahip çekim merkezlerine kavuşmasına öncülük edebilir.

Emine Ögün, Mimar

12 Kasım 2018

3.

CAMİ TASARIMI YARIŞMASI ÜZERİNE ÖNERİLER

Ülkemizde mimarinin geldiği nokta itibarıyla, birçok yapıda olduğu gibi üslup birliği, kimlik ve nitelik konusunda Cami Mimarisinde de kimlik karmaşası yaşanmaktadır. Hızlı kentleşme ve nüfus artışı ile birlikte, mekânsal ihtiyaca cevap vermek adına acele karar verilerek, gereklilikler tartışılmadan, çevreleri yeterince etüt edilmeden, plansız ve denetimsiz şekilde camiler inşa edilmektedir.

Cami tasarımı, salt ibadet ihtiyacını karşılamamanın ötesinde, mekânın ruhunun kullanıcılar tarafından hissedilmesini gerektiren bir olgudur. İnsanların ibadetlerini huşu içerisinde gerçekleştirmesi için gerekli mekânsal nitelikleri, duyarlı bir sanat ve estetik anlayışla tasarlamak temel problem olarak düşünülebilir.

Ülkemizin, Geleneksel Cami Mimarisinde çok zengin bir tarihi birikime sahip olmasına karşın, günümüzde yapılan Cami tasarımların kötü bir taklitten öteye geçememesi tasarımımızın en büyük problemi olarak ele alınmalıdır. Bu doğrultuda sahip olunan zaman üstü değerlerin tespiti ve yeniden yorumlanması önem kazanmaktadır. Caminin temel mimari unsurlarının yorumlanması, tasarımcının mimarlık tarihi ve sanat tarihi bilgisini, detay bilgisini ve kişisel mekân deneyimini zorunlu kılmaktadır. Zira günümüz camilerinde karşılaştığımız hataların temelinde bilgi ve deneyim eksikliğinin olduğu açıktır.

Camilerimiz, İslam'ın evrenselliği doğrultusunda genç, yaşlı, çocuk, kadın, engelli tüm insanların erişimine, ulaşımına, güvenliğine hitap edecek şekilde tasarlanmalıdır. Cami ile gençlerin, kadınların, çocukların ve engellilerin arasındaki bağların güçlendirilmesi adına, iç mekanda ve bahçesinde (avlusunda) işlevsel çözümler geliştirilmelidir. Özellikle yapının bütünü ve tasarlanan detayları arasında kullanılan oran ve ölçüler, kütle kompozisyonu, Cami büyüklüğü ile orantılı olmalıdır.

Camilerimizin çevresinde bulunan doku (köy, mahalle, semt, kent vb.) ile etkileşimine ve çevresine kattığı değerlere önem verilmelidir. Geleneksel mimarimizde, külliye kültürünün çekirdeğini oluşturmuş; bu muazzam mimarî yapının yanında eğitim ve sosyal hizmet kurumları gibi diğer unsurlar da inşa edilmiştir. Günümüzde de camilerin, çevresindeki tamamlayıcı birimlerle insanların ihtiyaçlarının karşılandığı, sorunların çözüme kavuşturulduğu, edep ve ilmin, metafizik duygular ile bütünleşerek, insanlara aşılandığı mekânlar olma vasfı güçlendirilmelidir.

Camiler çevresiyle birlikte yaşayan ve yaşanılabilir mekânlar haline getirilmeli, gerekli fonksiyonları içerecek şekilde projelendirilmelidir. Caminin iç ve dış mekânı ile çevresi, bir bütün halinde tasarlanmalı, kullanılan örtü ya da kabuk taşıyıcı sistem ile bütünleşmeli, simgesel açıdan ait olduğu çevreye katacağı değer önemsenmelidir.

Cami tasarımında bölge ve iklim farklılıkları dikkate alınmalı, camilerimiz seslendirme, aydınlatma, havalandırma, yangın vb. bütün yönlerden standartlara uygun şekilde tasarlanmalıdır. Özellikle doğal aydınlatma ve doğal havalandırma konuları hassasiyetle ele alınmalıdır.

Camilerin tasarımında doğal ve yapılı çevrenin dikkate alınması zorunludur. Bu bağlamda imkân ve ihtiyaçlar arasında denge kurulmalı, enerjiyi, suyu ve diğer kaynakları tasarruf edecek şekilde projeler geliştirilmeli, deprem ve diğer tabii afetler göz önünde tutularak, yapı güvenliği olan camilerin tasarlanması hedeflenmektedir.

Mimaride sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda, çağımızın önemli gerekliliklerinden olan enerji korunumu, pasif ve aktif sistemler, tüm binalarda olduğu gibi camilerde de önem kazanmıştır. Ötesinde, gerek yapım maliyeti gerekse kullanım sürecinde işletme maliyeti göz önünde

bulundurularak, israftan, özellikle mekân ve alan israfından kaçınılmalı, enerji tasarruflu sistemler ve yapı malzemeleri önerilmelidir.

Anlam olarak, Camilerin her bir köşesinde seçilen ayetler, hadisler ve motifler, bulunduğu mekâna uygunluk açısından ele alınmalı; milli ve manevi değerlerimizin yanı sıra kültür, sanat ve medeniyet dünyamızın incelikleri ve hassasiyetleri göz ardı edilmemelidir. Camilerin tezyinatı, bir görsellik ve hatta gösteriş olarak değerlendirilmemeli, abartıya kaçmadan ve sadeliği ön plana çıkaran bir yaklaşımla, camiye gelenleri eğiten, ufuk veren ve onların anlam dünyasında iz bırakan zaman üstü değerler olarak görülmelidir.

Sami Kalfaoğlu, Y. Mimar (Konya Teknik Üniversitesi)

EK-4

CAMİ TASARIMI FİKİR YARIŞMASI KATILIM TUTANAĞI

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 23. maddesine istinaden Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği doğrultusunda düzenlenen Cami Tasarımı Fikir Yarışması şartnamesi ve eklerini okudum, aynen kabul ediyorum.

ADI VE SOYADI:

DOĞUM YERİ VE TARİHİ:

TC KİMLİK NO:

MESLEĞİ:

MEZUN OLUNAN OKUL / DİPLOMA TARİH /NO:

ADRES:

TELEFON:

E-POSTA:

BANKA ADI, ŞUBE KODU, HESAP NO, IBAN:

TARİH / İMZA:

EK-5

**T.C ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞINA
CAMİ TASARIMI FİKİR YARIŞMASI
MUVAFAKATNAMESİ**

Bakanlığınız tarafından düzenlenen “Cami Tasarımı Fikir Yarışması”na rumuzlu proje ile katılmış bulunmaktayım. Söz konusu projenin hazırlanması muhtemel ekitap, kitap vb. dokümantasyon çalışmalarında yer alması, örnek proje olarak sunulması hususlarında muvafakat etmekteyim.

Bu kapsamda rumuzlu projenin kullanılması ile ilgili herhangi bir hak/bedel talebinde bulunmayacağımı bildiririm.

Muvafakat Veren Kişinin

Adı Soyadı:

TC Kimlik No:

Proje Rumuzu:

Adres:

Telefon:

Tarih:

İmza:

JÜRİ BAŞKANI

Mahmut Sami KİRAZOĞLU

DANIŞMAN JÜRİ ÜYELERİ

Fatma VARANK

Banu ASLAN CAN

Yusuf BÜYÜK

Haydar BEKİROĞLU

ASİL JÜRİ

Hacı Mehmet GÜNER

Emine ÖĞÜN

Ali Uzay PEKER

Mustafa Levent SUNGUR

Metin TEKİN

Sami KALFAOĞLU

YEDEK JÜRİ

Murat AKINBİNGÖL

Alidost ERTUĞRUL

Dursun DUYAR

Bilgin KÖSEOĞLU